

TÁC ĐỘNG CỦA HIỆP ĐỊNH EVFTA ĐẾN LĨNH VỰC TÀI CHÍNH - NGÂN HÀNG

ĐẶNG THỊ PHƯƠNG, NGUYỄN THỊ CẨM NHUNG

Theo các chuyên gia tài chính ngân hàng, Hiệp định Thương mại tự do Việt Nam – Liên minh châu Âu (EVFTA) là cơ hội góp phần vực dậy nền kinh tế Việt Nam nhanh hơn thời kỳ hậu dịch Covid-19. EVFTA cũng là động lực để phát triển dịch vụ tài chính hiện đại tại Việt Nam, đẩy nhanh quá trình chuyển đổi số trong lĩnh vực tài chính - ngân hàng. Tuy nhiên, Hiệp định cũng sẽ đặt ra không ít thách thức đối với lĩnh vực tài chính - ngân hàng Việt Nam. Bài viết trao đổi về tác động, cơ hội và thách thức mà Hiệp định EVFTA mang lại đối với lĩnh vực kinh tế tài chính, đồng thời kiến nghị một số giải pháp trong thời gian tới.

Từ khóa: Tài chính - ngân hàng, EVFTA, kinh tế Việt Nam

THE IMPACT OF THE EVFTA AGREEMENT ON THE BANKING AND FINANCE SECTOR

Dang Thi Phuong, Nguyen Thi Cam Nhung

According to banking and financial experts, the Vietnam-European Union Free Trade Agreement (EVFTA) is an opportunity to contribute to reviving Vietnam's economy faster than the post-Covid-19 period. EVFTA is also a driving force to develop modern financial services in Vietnam, accelerate the digital transformation process in the field of banking and finance. However, the Agreement will also pose many challenges to Vietnam's financial and banking sector. The article discusses the impact, opportunities and challenges that EVFTA Agreement brings to the financial and economic sector, and proposed some solutions in the near future.

Keywords: Finance - banking, EVFTA, Vietnam's economy

Ngày nhận bài: 18/6/2020

Ngày hoàn thiện biên tập: 26/6/2020

Ngày duyệt đăng: 8/7/2020

Cam kết trong EVFTA đối với lĩnh vực tài chính - ngân hàng

Ngày 30/6/2019, Hiệp định EVFTA giữa Việt Nam với Liên minh châu Âu (EU) đã chính thức được ký kết. Ngày 12/2/2020, tại phiên họp toàn thể ở Strasbourg (Pháp), Nghị viện châu Âu đã bỏ phiếu ủng hộ EVFTA. Ngày 30/3/2020, Hội đồng châu Âu

đã quyết định phê chuẩn Hiệp định EVFTA. Sáng ngày 8/6/2020, với đa số phiếu tán thành, Quốc hội Việt Nam đã biểu quyết thông qua EVFTA. Theo quy trình, Hiệp định sẽ có hiệu lực sau 30 ngày kể từ khi hai bên hoàn thành các thủ tục thông báo cho nhau.

Thống kê cho thấy, tính đến hết năm 2019, hoạt động đầu tư giữa EU và Việt Nam còn khá khiêm tốn cả về số lượng và quy mô dự án đăng ký. Tuy nhiên, trong lĩnh vực tài chính - ngân hàng, ngày càng nhiều nhà đầu tư từ EU, chủ yếu là các ngân hàng 100% vốn nước ngoài như Standard Chartered, HSBC hoặc các chi nhánh ngân hàng nước ngoài như Deutsche Bank; các quỹ đầu tư từ EU... đã hiện diện tại Việt Nam. Trong bối cảnh đó, EVFTA được kỳ vọng sẽ đẩy nhanh quá trình phục hồi nền kinh tế Việt Nam nói chung và lĩnh vực tài chính - ngân hàng nói riêng.

Theo Cẩn Văn Lực và các cộng sự (2020), các nội dung về mở cửa thị trường tài chính-ngân hàng trong EVFTA được đề cập cụ thể tại Chương 8 và Biên bản ghi nhớ về góp vốn ngân hàng. Nhìn chung, các cam kết này tương tự như trong Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO) và Hiệp định Thương mại toàn diện xuyên Thái Bình Dương (CPTPP), nhưng có 3 cam kết đáng chú ý, gồm:

Thứ nhất, quy định "trong vòng 5 năm đầu sau khi EVFTA có hiệu lực, Việt Nam cam kết sẽ xem xét cho phép các tổ chức tín dụng của EU mua đến 49% cổ phần của 2 Ngân hàng thương mại (NHTM) cổ phần Việt Nam (hiện nay tối đa là 30%), ngoại trừ 4 NHTM cổ phần có sở hữu Nhà nước là BIDV, Vietinbank, Vietcombank và Agribank.

Thứ hai, cam kết về mở cửa thị trường với các dịch

vụ tài chính mới và cho phép các nhà cung cấp dịch vụ tài chính EU chuyển thông tin ra/vào Việt Nam; cho phép các nhà cung cấp dịch vụ tài chính EU thành lập tại Việt Nam tiếp cận dịch vụ thanh toán, bù trừ, các phương thức tài trợ và tái cấp vốn có sẵn.

Thứ ba, cam kết mở cửa đối với dịch vụ bảo hiểm; theo đó, Việt Nam gần như giữ nguyên mức cam kết tại WTO và chỉ mở cửa thị trường thêm với dịch vụ môi giới bảo hiểm và tái bảo hiểm.

Tác động của EVFTA đối với lĩnh vực tài chính - ngân hàng

Theo Báo cáo “Đánh giá tác động của Hiệp định EVFTA tới Việt Nam” của Vụ Chính sách Thương mại đa biên (Bộ Công Thương), đối với ngành Dịch vụ tài chính, ngân hàng, bảo hiểm, Hiệp định EVFTA mở ra cơ hội cho việc thúc đẩy tự do hóa ngành dịch vụ tài chính, ngân hàng, bảo hiểm của Việt Nam. Tác động của mở cửa dịch vụ với nhóm ngành này là tích cực trên các góc độ cầu về dịch vụ, cơ hội hợp tác với các doanh nghiệp từ EU. Đến năm 2025, xuất khẩu dịch vụ tài chính, bảo hiểm của Việt Nam sẽ tăng khoảng 21%, nhập khẩu sẽ tăng 9,65%. Tuy nhiên, áp lực cạnh tranh là rất lớn, đồng thời, áp lực ổn định vĩ mô cũng lớn hơn do mở cửa dịch vụ này làm cho Việt Nam dễ nhạy cảm hơn với các cú sốc từ bên ngoài.

Theo Cấn Văn Lực và các cộng sự (2020), dựa trên những cam kết đối với lĩnh vực tài chính - ngân hàng trong EVFTA, có thể thấy một số tác động như sau:

- Về cam kết mua cổ phần của ngân hàng: Với thời gian thực thi không dài, cùng xu hướng thoái vốn của các đối tác nước ngoài, trong ngắn hạn, quy định này dự báo tác động không nhiều đến dòng vốn của EU vào thị trường tài chính - ngân hàng Việt Nam. Ngược lại, đây có thể là cơ hội cho các NHTM cổ phần, đặc biệt là các ngân hàng đang “khát vốn chủ sở hữu”, đáp ứng chuẩn Basel 2. Khi có sự tham gia của các đối tác chiến lược EU, các ngân hàng trong nước sẽ được tiếp cận bộ máy quản trị và công nghệ hiện đại, cũng như các sản phẩm tài chính-ngân hàng hiện đại.

- Về cam kết mở cửa thị trường với các dịch vụ tài chính mới: Dự báo cam kết này sẽ có tác động mạnh mẽ và trực tiếp đến lĩnh vực công nghệ tài chính (Fintech) và tiền di động – dịch vụ tài chính mới đang được quản lý bằng các văn bản pháp luật hiện có của Việt Nam. Đây cũng là thách thức không nhỏ đến thị trường tài chính trong nước, đặc biệt là tương lai của các sản phẩm tài chính số, nhất là các mảng thanh toán, ngân hàng bán lẻ. Ngược lại, các Fintech và ngân hàng Việt Nam có thể tận dụng cơ hội này để đổi mới, phát triển;

đẩy nhanh tiến trình tài chính số và thanh toán không dùng tiền mặt trong bối cảnh hậu dịch Covid-19.

- Về cam kết mở cửa đối với dịch vụ bảo hiểm: Việt Nam cho phép các nhà cung cấp dịch vụ bảo hiểm EU được cung cấp qua biên giới cho khách hàng Việt Nam không hạn chế các dịch vụ tái bảo hiểm, nhượng tái bảo hiểm, môi giới bảo hiểm, môi giới tái bảo hiểm và các dịch vụ phụ trợ bảo hiểm. Như vậy, các cam kết trong EVFTA sẽ tác động không nhiều đến hoạt động bảo hiểm gốc (bảo hiểm nhân thọ, phi nhân thọ) tại thị trường trong nước. Tuy nhiên, với xuất xứ lâu đời và phát triển tại các nước châu Âu, việc mở cửa hoạt động tái bảo hiểm đối với EU có những tác động nhất định, thúc đẩy tính cạnh tranh và sự phát triển của thị trường này tại Việt Nam.

Cơ hội và thách thức

Về cơ hội

Việc thực thi Hiệp định EVFTA sẽ mang lại những cơ hội cho lĩnh vực tài chính – ngân hàng, cụ thể:

- Giúp cải thiện dòng vốn vào thị trường chứng khoán, các quỹ đầu tư, và hỗ trợ ổn định tỷ giá. EVFTA được kỳ vọng không chỉ thúc đẩy thu hút vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI) vào Việt Nam mà cả hoạt động đầu tư gián tiếp và mở rộng cơ hội hợp tác giữa hai bên. Nhờ đó, thị trường chứng khoán Việt Nam sẽ trở nên hấp dẫn và thu hút đầu tư, đặc biệt là dòng vốn gián tiếp từ các nhà đầu tư EU thông qua các quỹ đầu tư. Ngoài ra, hoạt động xuất khẩu, đầu tư mở rộng sẽ giúp gia tăng lượng ngoại tệ, cải thiện dự trữ ngoại hối, ổn định tâm lý thị trường và tỷ giá hối đoái.

- Thúc đẩy kiến tạo môi trường đầu tư - kinh doanh thuận lợi hơn thông qua việc đẩy mạnh cải cách thể chế và hoàn thiện khung khổ pháp lý. Việc thực thi các cam kết tại EVFTA sẽ thúc đẩy cạnh tranh, hợp tác và đẩy mạnh phát triển dịch vụ, trong đó có lĩnh vực tài chính - ngân hàng.

- Tác động tích cực đến thị trường lao động trong lĩnh vực tài chính – ngân hàng. Theo đó, không chỉ mang lại lợi ích về số lượng việc làm mà còn có khả năng làm tăng tiền lương của người lao động. Theo tính toán, mức lương của các doanh nghiệp châu Âu sẽ cao hơn khoảng gần 1% so với doanh nghiệp trong nước. Nhờ đó, nguồn lao động chất lượng cao trong lĩnh vực tài chính – ngân hàng sẽ có thêm nhiều cơ hội việc làm, môi trường làm việc chuyên nghiệp, thu nhập cao...

Về thách thức

Bên cạnh những cơ hội việc thực thi Hiệp định EVFTA cũng tạo ra không ít thách thức:

- Các NHTM trong nước sẽ đối mặt với nguy cơ bị thôn tính, sáp nhập, nếu quản trị không tốt, không có biện pháp phòng ngừa; rủi ro pháp lý do kiện tụng, tranh chấp tăng lên.

- Sau khủng hoảng tài chính năm 2008, EU quy định rất khắt khe về đầu tư ra nước ngoài. Vì vậy, việc ngân hàng Việt thu hút vốn đầu tư trực tiếp từ EU trong ngắn hạn chỉ ở dạng tiềm năng, chứ chưa thể sôi động. Bên cạnh đó, khả năng sinh lời của thị trường ngân hàng Việt Nam vẫn khá tốt, song quy mô thị trường nhỏ và khả năng quản lý vốn còn tiềm ẩn nhiều rủi ro là lý do khiến các nhà đầu tư đến từ EU chưa mặn mà.

- Tạo ra áp lực cạnh tranh ngày càng lớn từ các tổ chức tài chính EU vốn có kinh nghiệm trong việc phát triển các sản phẩm có hàm lượng công nghệ, số hóa lớn. Yêu cầu của khách hàng đối với dịch vụ tài chính ngày càng cao, không dừng lại ở giá mà cả sự đa dạng và chất lượng dịch vụ. Điều này đòi hỏi các tổ chức tài chính, các ngân hàng Việt Nam phải nhanh chóng chuyển mình, đổi mới, sáng tạo để thích ứng với biến đổi của thị trường.

- Các cam kết mới trong EVFTA cho phép các nhà cung cấp dịch vụ tài chính EU được chuyển dữ liệu hoặc tiếp cận đầy đủ với hệ thống thanh toán, chuyển mạch tài chính Việt Nam; các yêu cầu ứng dụng công nghệ cao trong dịch vụ tài chính cũng đặt ra nhiều thách thức trong bảo mật thông tin, quản trị an ninh mạng và an toàn dữ liệu.

Một số khuyến nghị

Nhằm tận dụng những cơ hội, hạn chế thách thức từ EVFTA, cần tập trung triển khai một số giải pháp sau:

Đối với cơ quan quản lý

- Chính phủ tiếp tục chỉ đạo các bộ, ngành tiếp tục đẩy mạnh công tác thông tin, tuyên truyền, hướng dẫn nhằm nâng cao nhận thức và sự hiểu biết của doanh nghiệp, các tổ chức tài chính về các quy định, cam kết của Hiệp định. Đồng thời, sớm hoàn thiện và ban hành kế hoạch hành động sau khi Quốc hội phê chuẩn.

- Tiếp tục rà soát, hoàn thiện thể chế, văn bản pháp luật liên quan nhằm tạo môi trường thuận lợi để triển khai Hiệp định. Trong đó, cần tập trung một số nội dung như: Nhất quán, điều chỉnh phù hợp các luật liên quan như Luật sở hữu trí tuệ, Luật Doanh nghiệp, Luật Kinh doanh chứng khoán - bảo hiểm, Luật lao động, Luật các TCTD nhằm tăng tính tự chủ, minh bạch của các tổ chức tài chính; Bổ sung quy định hoạt động mới như ngân hàng đầu tư, bancassurance phù hợp với cam kết hội nhập quốc tế; Hoàn thiện luật định quản lý mô hình kinh doanh mới trên nền tảng

công nghệ theo hướng tạo điều kiện song vẫn đảm bảo kiểm soát rủi ro; Rà soát, hoàn thiện khung pháp lý về M&A và đầu tư để giảm thiểu rủi ro thâm tóm, đảm bảo quyền và nghĩa vụ của các bên tham gia...

- Đẩy nhanh tiến trình tái cơ cấu thị trường tài chính - ngân hàng, lành mạnh hóa các tổ chức tài chính, đưa các chuẩn mực hoạt động hướng tới đạt chuẩn thông lệ quốc tế. Tăng cường thanh tra, giám sát trên cơ sở rủi ro...

- Đẩy nhanh tiến trình cải cách, cải thiện mạnh mẽ, thực chất môi trường đầu tư kinh doanh, có lộ trình thực hiện chi tiết theo từng giai đoạn, giảm mạnh chi phí không chính thức, đảm bảo công khai, minh bạch; tiếp tục đơn giản hóa thủ tục hành chính, đẩy mạnh Chương trình chuyển đổi số quốc gia...

Đối với các tổ chức tài chính

- Tập trung phát triển hoạt động tài chính số, ngân hàng số, chú trọng xây dựng cơ sở dữ liệu; tìm hiểu, nắm bắt xu hướng thị trường, nghiên cứu các sản phẩm đã phổ biến tại thị trường EU song còn mới mẻ với Việt Nam.

- Đẩy nhanh tiến trình tái cơ cấu hoạt động nhằm nâng cao tính ổn định, phát triển bền vững, tăng khả năng chống chịu trước các cú sốc từ bên ngoài; hoàn thiện và vận hành theo bộ khung quản trị công ty.

- Sớm nâng cấp hệ thống công nghệ, xây dựng đội ngũ chuyên gia, đáp ứng yêu cầu bảo mật, an toàn thông tin, dữ liệu trong hoạt động, nhất là đối với các giao dịch xuyên biên giới, giao dịch số...

- Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực. Chú trọng đào tạo, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, nhất là đội ngũ lãnh đạo, quản lý cấp cao, cấp trung. Đẩy mạnh nghiên cứu, khuyến khích áp dụng các giải pháp, đặc biệt là ứng dụng công nghệ thông tin, cải tiến quy trình, tăng hiệu quả phối kết hợp nhằm nâng cao năng suất lao động và tăng năng lực cạnh tranh.

Tài liệu tham khảo:

1. Bộ Công Thương (2020), *Đánh giá tác động của Hiệp định EVFTA tới Việt Nam*;
2. Cấn Văn Lực và Nhóm tác giả Viện Đào tạo và Nghiên cứu BIDV (2020), *Nhiều cơ hội cho ngành Tài chính, Ngân hàng Việt Nam trước Hiệp định EVFTA, Trí thực trẻ*;
3. Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (2020), *Cảm nang doanh nghiệp, EVFTA và ngành Bảo hiểm, Ngân hàng, Chứng khoán Việt Nam*;
4. Hà Tâm (2020), *Sau EVFTA, vốn đầu tư gián tiếp sẽ đổ vào ngân hàng, Báo Đầu tư*;
5. Một số website: mof.gov.vn, sbv.gov.vn, cafef.vn.

Thông tin tác giả:

Đặng Thị Phương, Nguyễn Thị Cẩm Nhung

Khoa Ngoại Ngữ - Trường Đại học Tài chính - Quản trị kinh doanh

Email: otxinkk@gmail.com, nguyencamnhung.1810@gmail.com